

САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

Бөмбөгөр сумын Засаг даргын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

Аудитын код: БНА-2023/7/НА-СТА-ТТЗ

<p>Цахим хуудас: www.audit.mn</p> <p>Баянхонгор хот 2023 оны 3 дугаар сарын 24-ний өдөр</p>	<p>Баянхонгор аймаг дахь Төрийн аудитын газрын Дарга, тэргүүлэх аудитор Б.Мөнхбат Утас: 70442584 Цахим хаяг: munkhbatb@audit.gov.mn</p> <p>Аудитын менежер А.Цээням Утас: 70442424 Цахим хаяг: tseenyama@audit.gov.mn</p> <p>Ахлах аудитор Б.Должмаа Утас: 88110538 Цахим хаяг: doljmaab@audit.gov.mn</p>
---	--

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

АГУУЛГА

1. ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ	2
Аудитын гол асуудал	3
2. АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ.....	4
3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА.....	12
3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа.....	12
3.2 Байгууллага, түүний орчин ба дотоод хяналт.....	12
3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал.....	13
3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд.....	13
3.4.1 Мөнгөн хөрөнгө.....	14
3.4.2 Авлага.....	14
3.4.3 Бараа материал	15
3.4.4 Үндсэн хөрөнгө	15
3.4.5 Өр төлбөр	16
3.4.6 Засгийн газрын хувь оролцоо	16
3.4.7 Орлогын данс	17
3.4.8 Зардлын данс	18
3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв	18
4. АУДИТЫН ТАЙЛАН.....	19
4.1. Ерөнхий зүйл	19
4.2 Материаллаг байдал.....	20
4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт	20
4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал.....	20
4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт	21
4.7 Аудитын гол асуудал.....	21
5. Аудитын илрүүлэлт	25
5.1. АЛБАН ШААРДЛАГА.....	25
5.2. ЗӨВЛӨМЖ.....	25
Дөрөв. Аудитаар илэрсэн буруу илэрхийллийн нэгтгэл.....	26

Товчилсон үгийн жагсаалт

АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
ЕБС	Ерөнхий боловсролын сургууль
ЗДТГ	Засаг даргын Тамгын газар
ИТХ	Иргэдийн Төлөөлөгчдийн хурал
ОНХС	Орон нутгийн хөгжлийн сан
СТСХ	Санхүү, төрийн сангийн хэлтэс
СХС	Сум хөгжүүлэх сан
УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
ЭМТ	Эрүүл мэндийн төв

**БАЯНХОНГОР АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

310 дугаар байр, Лувсанданзанжанцангийн
өргөн чөлөө 3 дугаар гудамж, Номгон 1 дүгээр баг,
Баянхонгор сум, Баянхонгор аймаг, 64101
Утас: (976) 70442584
Цахим шуудан: procurement_bayankhongor@audit.gov.mn

**БӨМБӨГӨР СУМЫН ЗАСАГ ДАРГА
М.БАЯРСАЙХАН ТАНАА**

2023.03.24 № 2/121

танай _____ -ны № _____ -т

Хязгаарлалттай дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.3-д заасны дагуу Бөмбөгөр сумын Засаг даргын 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Бөмбөгөр сумын Засаг даргын 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно. Үүнд:

- Бөмбөгөр сумын Засаг даргын санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд нэгтгэгддэг сумын ЗДТГ, ИТХ, ОНХС, СХС-ийн 2022 оны санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар илэрсэн материаллаг алдааны дүн нь 92,127.6 мянган төгрөг байгаа нь гүйцэтгэлийн үе шатанд тооцсон материаллаг түвшнээс хэтэрсэн;
- Өмнөх оны аудитаар өгсөн зөвлөмжүүдийг бүрэн хэрэгжүүлээгүй байна.

Дээрх зөрчил нь Төсвийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.4.1 дэх "Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн энэ хуулийн 14.2.2, 14.2.3, 14.2.5, 14.2.8-д заасан болон төсвийн шууд захирагчийн энэ хуулийн 16.5-д заасан бүрэн эрхийг хэрэгжүүлэх" заалт болон Иж бүрэн байх, Үнэлгээ ба хуваарилалт, Нийцсэн бөгөөд зохистой байх гэсэн батламж мэдэгдлүүдийг хангахгүй байна.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Байгууллагын удирдлага нь санхүүгийн тайлангаа бэлтгэхдээ нягтлан бодох бүртгэлийн тасралтгүй байх зарчмыг ашигласан байна. Цаашид тус байгууллагын талаар чиг үүрэг нь өөрчлөгдөж татан буугдах, нэгдэх асуудал гараагүй тул байгууллагын тасралтгүй байдлын талаар нөхцөл үүсээгүй гэж үзсэн болно.

Аудитын гол асуудал

Аудитыг гүйцэтгэхэд аудитын хамрах хүрээний хязгаарлалт хийх шаардлагагүй болон хангалттай, зохистой нотолгоог олж авах боломжгүй нөхцөл үүсээгүй тул бидний олж авсан нотолгоо нь аудитын дүгнэлтийн суурь болоход хүрэлцээтэй, зохистой гэж үзлээ.

Сумын Ерөнхий боловсролын сургууль, Цэцэрлэг, Эрүүл мэндийн төв, Соёлын төв босоо бүтэцтэй болсноор санхүүгийн тайлангийн үзүүлэлтүүд буурсан байна.

Бусад асуудлын хэсэг

Байгууллагын удирдлага бусад мэдээлэлтэй холбоотой үүрэг хариуцлагыг хүлээнэ. Бөмбөгөр сумын Засаг даргын 2021-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт 2022 онд 24 зорилтын хүрээнд 95 арга хэмжээ хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж, гүйцэтгэлийг 73 хувьтай тайлагнасан байна.

Бөмбөгөр сумын Засаг даргын санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангаас бусад үйл ажиллагааны тайлан, мэдээ, гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний биелэлт зэрэг мэдээлэлтэй танилцахад материаллаг буруу илэрхийлсэн зүйл илрээгүй.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮДЭХ
АУДИТОР

Б.МӨНХБАТ

2. АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлан (мянган төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	1,277,643.70	1,078,796.42
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	340,720.93	575,273.91
31200	Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	340,720.93	575,273.91
31210	Төгрөг	340,720.93	575,273.91
31211	Төрийн сангийн харилцах	340,720.93	575,273.91
33	АВЛАГА	420,034.04	166,747.98
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	464.21	14.79
33300	Татаас, санхүүжилтийн авлага	313,362.50	0
33500	Бусад авлага	1,203.35	0
33510	Байгууллагаас авах авлага	1,203.35	0
33600	Зээлийн авлага	105,003.98	166,733.19
33610	Дотоод эх үүсвэрээс олгосон зээлийн авлага	105,003.98	166,733.19
33612	Хувь хүмүүст олгосон зээл	105,003.98	46,733.19
33615	Хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгжид олгосон зээл	0	120,000.00
34	УРЬДЧИЛГАА	9.00	0
34710	Урьдчилгаа тооцоо	9.00	0
34713	Цалингийн урьдчилгаа	9.00	0
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	516,879.73	336,774.53
35100	Түүхий эд материал	160,984.83	7,457.33
35110	Тусгай зориулалттай материал	152,537.58	7,457.33
35130	Эм боох материал	8,447.25	0
35300	Бэлэн бүтээгдэхүүн	12,247.50	14,930.40
35400	Хангамжийн материал	343,647.39	314,386.80
35410	Бичиг хэргийн материал	852.40	200.00
35420	Аж ахуйн материал	99,228.29	26,291.60
35430	Сэлбэг хэрэгсэл	6,355.20	20,305.20
35440	Түлш, шатах тослох материал	3,277.40	0
35450	Барилгын засварын материал	90.00	90.00
35460	Хүнсний материал	1,377.30	0
35470	Бусад хангамжийн материал	232,466.80	267,500.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	3,772,147.34	1,218,743.81
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	3,772,147.34	1,218,743.81
39200	Биет хөрөнгө	3,695,474.67	1,197,857.70
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	3,599,886.60	1,279,759.34
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	-579,581.90	-370,736.90
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	306,741.39	238,961.39
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	-231,554.48	-229,206.39
39205	Машин тоног төхөөрөмж(компьютер)	750,145.75	392,979.13
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	-472,693.25	-266,173.62
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	304,450.11	74,434.68
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	-152,266.87	-51,256.50
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	126,424.91	146,424.91
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	-12,117.88	-20,295.43
39217	Ном	56,040.28	2,967.10
39300	Биет бус хөрөнгө	76,672.67	20,886.10
39301	Програм хангамж	2,080.00	750.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	-1,437.50	-550.00
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	83,451.00	29,501.00
39304	Хуримтлагдсан элэгдэл	-7,420.83	-8,814.90
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	5,049,791.03	2,297,540.23
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	194,540.76	14,924.28
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	194,540.76	14,924.28
41300	Өглөг	194,540.76	14,924.28
41310	Ажилчидтай холбогдсон өглөг	24,415.02	485.27
41320	Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	100,145.14	0
41360	Бусад өглөг	69,980.59	14,439.01

**Баянхонгор аймгийн Бөмбөгөр сумын Засаг даргын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан,
жилийн төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит**

41361	Байгууллагад төлөх өглөг	67,688.15	14,366.89
41362	Хувь хүмүүст төлөх өглөг	2,292.44	72.11
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	4,855,250.28	2,282,615.95
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	4,855,250.28	2,282,615.95
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал	1,653,536.96	531,874.80
511002	Орон нутгийн төсвийн оруулсан хөрөнгө	1,653,536.96	531,874.80
51200	Хуримтлагдсан үр дүн	1,703,101.79	1,176,470.62
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	1,703,101.79	3,607,181.18
51220	Тайлант үеийн үр дүн		-2,430,710.57
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	1,498,611.53	574,270.54
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	5,049,791.03	2,297,540.23

Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлан (мянган төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	4,488,424.00	1,509,826.72
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	145,661.29	538,350.94
110	Орлогын албан татвар	115,495.56	213,921.70
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	115,495.56	213,921.70
110001	Цалин, хөдөлмөрийн хөлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрх	0	145,823.94
110002	Үйл ажиллагааны орлого	36,336.45	19,158.50
110003	Хөрөнгийн орлого	50,461.91	34,415.09
110004	Хөрөнгө борлуулсны орлого	28,697.20	14,524.17
113	Хөрөнгийн албан татвар	1,620.00	56,573.27
113001	Үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татвар	0	6,202.57
113002	Бууны албан татвар	1,620.00	2,850.00
113004	Малд ногдуулах албан татвар	0	47,520.70
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	28,545.73	267,855.96
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	17,978.23	8,156.47
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	3,959.17	2,866.47
118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	110.00	400.00
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	13,909.06	4,890.00
1181	Газрын төлбөр	10,567.50	22,131.73
118101	Газрын төлбөр	10,567.50	22,131.73
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	0	237,530.27
118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	0	237,530.27
1183	Бусад татвар	0	37.50
118301	Бусад татвар	0	37.50
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	541,725.78	307,593.76
120	Нийтлэг татварын бус орлого	541,725.78	307,593.76
120003	Торгуулийн орлого	53,601.00	111,062.30
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	15,616.23	10,680.82
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	2,694.23	3,115.22
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	12,922.00	7,565.60
120017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Үндсэн хөрөнгө	425,174.25	171,850.64
120018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Бараа материал	47,334.31	14,000.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	3,801,036.93	663,882.02
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	1,489,934.15	479.33
131003	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	7,049.45	479.33
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1,482,884.70	0
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	835,417.77	23,238.69
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	237,360.27	23,238.69

**Баянхонгор аймгийн Бөмбөгөр сумын Засаг даргын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан,
жилийн төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит**

131107	Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн нэмэлт орлого	598,057.50	0
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1,438,112.09	640,164.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	767,781.39	0
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	509,664.10	356,228.40
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	160,666.60	283,935.60
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	37,572.93	0
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	37,572.93	0
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	3,946,061.24	1,022,088.83
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	3,946,061.24	1,022,088.83
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	3,023,269.73	741,417.80
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,517,839.93	292,470.30
210101	Үндсэн цалин	1,456,330.63	288,776.45
210102	Нэмэгдэл	27,402.59	2,125.90
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	0	600.00
210104	Урамшуулал	24,538.19	967.96
210105	Гэрээт ажлын хөлс	9,568.52	0
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	207,167.46	36,881.54
210201	Тэтгэврийн даатгал	186,864.43	25,022.66
210202	Тэтгэмжийн даатгал	4,674.04	3,064.32
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	3,724.59	2,344.77
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	949.64	586.85
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	10,954.76	5,862.93
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	125,567.73	28,411.72
210301	Гэрэл, цахилгаан	15,530.33	8,855.32
210302	Түлш, халаалт	110,037.40	19,556.40
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	132,832.67	67,719.01
210401	Бичиг хэрэг	17,209.96	8,050.30
210402	Тээвэр, шатахуун	76,581.80	50,186.61
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	8,673.20	752.50
210404	Ном, хэвлэл	1,077.50	578.60
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	4,025.10	7,500.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	8,329.08	651.00
210408	Бараа материал акталсны зардал	16,936.03	0
2105	Нормативт зардал	271,725.57	2,595.50
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	219,132.28	0
210502	Хоол, хүнс	51,154.79	2,595.50
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	1,438.50	0
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	11,278.11	5,297.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	385.60	0
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	180.00	0
210604	Урсгал засвар	10,712.51	5,297.00
2107	Томилолт, зочны зардал	10,008.30	3,316.00
210702	Дотоод албан томилолт	10,008.30	3,316.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	368,816.15	158,475.78
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	365,519.66	154,425.04
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	1,600.00	0
210803	Даатгалын үйлчилгээ	269.25	81.68
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	243.24	95.24
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	73.00	62.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	1,111.00	3,811.82
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	378,033.81	146,250.95
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	86,976.46	36,007.25
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	13,372.00	6,949.50

**Баянхонгор аймгийн Бөмбөгөр сумын Засаг даргын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан,
жилийн төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит**

210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	277,685.35	103,294.20
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	922,791.51	280,671.03
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	70,281.69	65,196.97
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	0	31,590.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	15,544.40	31,706.97
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	24,318.46	0
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	21,737.23	0
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	8,681.60	1,900.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	832,901.61	215,474.07
213401	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт төсөвт байгууллага	767,781.39	208,399.50
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	7,049.45	0
213405	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	58,070.77	7,074.57
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	19,608.21	0
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	19,608.21	0
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)	542,362.76	487,737.89
V	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	5,989.68	2,918,448.46
225001	Үндсэн хөрөнгө, бараа материал худалдсаны гарз	4,123.19	0
225005	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал	1,866.49	4,997.00
225010	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал - Үндсэн хөрөнгө	0	2,671,705.36
225011	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал - Бараа материал	0	241,746.09
VI	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)	536,373.08	-2,430,710.57

2.3 Аудит хийсэн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан (мянган төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)	3,778,051.53	1,382,246.88
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	145,661.29	538,350.94
110	Орлогын албан татвар	115,495.56	213,921.70
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	115,495.56	213,921.70
110001	Цалин, хөдөлмөрийн хөлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрх	0	145,823.94
110002	Үйл ажиллагааны орлого	36,336.45	19,158.50
110003	Хөрөнгийн орлого	50,461.91	34,415.09
110004	Хөрөнгө борлуулсны орлого	28,697.20	14,524.17
113	Хөрөнгийн албан татвар	1,620.00	56,573.27
113001	Үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татвар	0	6,202.57
113002	Бууны албан татвар	1,620.00	2,850.00
113004	Малд ногдуулах албан татвар	0	47,520.70
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	28,545.73	267,855.96
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	17,978.23	8,156.47
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	3,959.17	2,866.47
118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	110.00	400.00
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	13,909.06	4,890.00
1181	Газрын төлбөр	10,567.50	22,131.73
118101	Газрын төлбөр	10,567.50	22,131.73
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	0	237,530.27
118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	0	237,530.27
1183	Бусад татвар	0	37.50

**Баянхонгор аймгийн Бөмбөгөр сумын Засаг даргын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан,
жилийн төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит**

118301	Бусад татвар	0	37.50
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	144,715.81	180,013.92
120	Нийтлэг татварын бус орлого	144,715.81	180,013.92
120003	Торгуулийн орлого	53,601.00	111,062.30
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	91,114.81	68,951.62
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	90,764.81	68,951.62
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	350.00	0
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	3,487,674.43	663,882.03
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	1,489,934.15	479.34
131003	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	7,049.45	479.34
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1,482,884.70	0
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	522,055.27	23,238.69
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	237,360.27	23,238.69
131107	Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн нэмэлт орлого	284,695.00	0
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1,438,112.09	640,164.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	767,781.39	0
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	509,664.10	356,228.40
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	160,666.60	283,935.60
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	37,572.93	0
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	37,572.93	0
II	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	3,377,437.07	907,055.53
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	3,377,437.07	907,055.53
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	2,450,133.27	834,304.66
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,487,916.36	348,091.88
210101	Үндсэн цалин	1,035,345.39	218,116.47
210102	Нэмэгдэл	253,718.92	53,785.53
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	5,544.00	0
210104	Урамшуулал	113,467.31	2,467.30
210105	Гэрээт ажлын хөлс	79,840.73	73,722.58
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	199,967.50	47,768.80
210201	Тэтгэврийн даатгал	143,933.70	32,851.10
210202	Тэтгэмжийн даатгал	14,008.30	3,204.70
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	11,206.80	3,485.60
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	2,801.80	743.40
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	28,016.90	7,484.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	117,763.46	164,898.98
210301	Гэрэл, цахилгаан	15,742.69	23,610.12
210302	Түлш, халаалт	100,320.78	140,194.69
210303	Цэвэр, бохир ус	1,700.00	1,094.18
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	100,168.48	57,953.50
210401	Бичиг хэрэг	8,376.40	7,366.20
210402	Тээвэр, шатахуун	63,290.28	36,299.60
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	7,810.31	1,159.10
210404	Ном, хэвлэл	1,301.20	578.60
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	12,839.79	11,950.00

**Баянхонгор аймгийн Бөмбөгөр сумын Засаг даргын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан,
жилийн төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит**

210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	6,550.50	600.00
2105	Нормативт зардал	72,431.35	2,000.00
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	33,992.20	0
210502	Хоол, хүнс	25,549.85	2,000.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	12,889.30	0
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	17,526.10	18,097.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	7,317.70	600.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	180.00	0
210604	Урсгал засвар	10,028.40	17,497.00
2107	Томилолт, зочны зардал	9,363.30	3,316.00
210702	Дотоод албан томилолт	9,363.30	3,316.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	366,709.60	19,252.64
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	360,480.11	15,450.12
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	1,600.00	0
210803	Даатгалын үйлчилгээ	269.25	81.68
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	243.24	95.24
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	73.00	62.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	4,044.00	3,563.60
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	78,287.11	172,925.86
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	59,580.81	165,244.36
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	18,706.30	7,681.50
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	927,303.81	72,750.87
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	74,793.99	65,196.97
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	0	31,490.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	19,796.70	31,706.97
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	24,318.46	0
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	21,737.23	0
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	8,941.60	2,000.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	832,901.61	7,553.90
213401	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт төсөвт байгууллага	767,781.39	0
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	7,049.45	479.34
213405	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	58,070.77	7,074.57
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	19,608.21	0
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	19,608.21	0
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)	400,614.46	475,191.36
V	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)	320,926.33	240,638.38
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	320,926.33	240,638.38
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	320,926.33	240,638.38
220001	Барилга байгууламж	171,488.93	190,892.98
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	149,437.40	49,745.40
VI	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(IV)-(V)	-320,926.33	-240,638.38
VIII	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VIII)=(III)+(VI)+(VII)	79,688.13	234,552.98
101	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	261,032.79	340,720.93
20	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	340,720.93	575,273.91

2.4 Аудит хийсэн нэгтгэсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан (мянган төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
1	2020 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	1,653,536.96	1,498,611.53	1,166,728.71	4,318,877.20
2	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	0	0	0	0
3	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	1,653,536.96	1,498,611.53	1,166,728.71	4,318,877.20
4	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	0	0	0	0
5	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	0	0	0	0
6	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	0	0	0	0
7	Өмчид гарсан өөрчлөлт	0	0	0	0
8	Зарласан ногдол ашиг	0	0	0	0
9	Тайлант үеийн үр дүн	0	0	536,373.08	536,373.08
10	2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	1,653,536.96	1,498,611.53	1,703,101.79	4,855,250.28
11	2022 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	1,653,536.96	1,498,611.53	1,703,101.79	4,855,250.28
12	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-1,121,662.16	-924,340.99	1,904,079.39	-141,923.75
13	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	531,874.80	574,270.54	3,607,181.18	4,713,326.52
14	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	0	0	0	0
15	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	0	0	0	0
16	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	0	0	0	0
17	Өмчид гарсан өөрчлөлт	0	0	0	0
18	Зарласан ногдол ашиг	0	0	0	0
19	Тайлант үеийн үр дүн	0	0	-2,430,710.57	-2,430,710.57
20	2022 оны 12-р сарын 31-наарх үлдэгдэл	531,874.80	574,270.54	1,176,470.62	2,282,615.95

Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан (мянган төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	1,465,803.30	1,123,975.88	341,827.42	76.7
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	942,928.40	933,082.90	9,845.50	99.0
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	877,261.50	867,885.93	9,375.57	98.9
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	356,290.80	348,091.88	8,198.92	97.7
210101	Үндсэн цалин	227,067.70	218,116.47	8,951.23	96.1
210102	Нэмэгдэл	50,971.40	53,785.53	-2,814.13	105.5
210104	Урамшуулал	2,467.30	2,467.30	0.00	100.0
210105	Гэрээт ажлын хөлс	75,784.40	73,722.58	2,061.82	97.3
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	47,770.30	47,768.80	1.50	100.0
210201	Тэтгэврийн даатгал	32,737.00	32,851.10	-114.10	100.3
210202	Тэтгэмжийн даатгал	3,233.60	3,204.70	28.90	99.1
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	3,509.00	3,485.60	23.40	99.3
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	748.90	743.40	5.50	99.3
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	7,541.80	7,484.00	57.80	99.2
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	165,319.00	164,898.98	420.02	99.7
210301	Гэрэл, цахилгаан	22,023.70	23,610.12	-1,586.42	107.2
210302	Түлш, халаалт	142,195.30	140,194.69	2,000.61	98.6
210303	Цэвэр, бохир ус	1,100.00	1,094.18	5.83	99.5

**Баянхонгор аймгийн Бөмбөгөр сумын Засаг даргын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан,
жилийн төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит**

2104	Хангамж, бараа материалын зардал	58,196.20	57,953.50	242.70	99.6
210401	Бичиг хэрэг	7,395.40	7,366.20	29.20	99.6
210402	Тээвэр, шатахуун	36,300.20	36,299.60	0.60	100.0
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	1,300.60	1,159.10	141.50	89.1
210404	Ном, хэвлэл	600.00	578.60	21.40	96.4
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	12,000.00	11,950.00	50.00	99.6
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	600.00	600.00	0.00	100.0
2105	Нормативт зардал	2,000.00	2,000.00	0.00	100.0
210502	Хоол, хүнс	2,000.00	2,000.00	0.00	100.0
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	59,245.40	59,242.40	3.00	100.0
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	21,745.40	21,745.40	0.00	100.0
210604	Урсгал засвар	37,500.00	37,497.00	3.00	100.0
2107	Томилолт, зочны зардал	3,351.60	3,316.00	35.60	98.9
210702	Дотоод албан томилолт	3,351.60	3,316.00	35.60	98.9
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	8,797.00	8,388.52	408.49	95.4
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	4,300.00	4,286.00	14.00	99.7
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	325.00	0.00	325.00	0.0
210803	Даатгалын үйлчилгээ	150.00	81.68	68.33	54.5
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	96.00	95.24	0.76	99.2
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	62.00	62.00	0.00	100.0
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	3,564.00	3,563.60	0.40	100.0
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	300.00	300.00	0.00	100.0
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	176,291.20	176,225.86	65.34	100.0
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	168,291.20	168,244.36	46.84	100.0
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	8,000.00	7,981.50	18.50	99.8
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	65,666.90	65,196.97	469.93	99.3
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	65,666.90	65,196.97	469.93	99.3
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	31,650.00	31,490.00	160.00	99.5
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	31,916.90	31,706.97	209.93	99.3
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	2,100.00	2,000.00	100.00	95.2
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	522,874.90	190,892.98	331,981.93	36.5
220001	Барилга байгууламж	522,874.90	190,892.98	331,981.93	36.5
III	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	1,465,803.30	1,230,340.52	235,462.78	83.9
32	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	915,397.40	1,161,388.90	245,991.50	126.9
320001	Орон нутгийн төсвөөс	915,397.40	877,453.30	37,944.10	95.9
320002	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	285,505.90	283,935.60	1,570.30	99.4
35	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	264,900.00	68,951.62	195,948.38	26.0
350001	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	41,300.00	68,951.62	-27,651.62	167.0
350002	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	1,000.00	0.00	1,000.00	0.0
350003	Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	222,600.00	0.00	222,600.00	0.0
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	0.00	222,651.68	222,651.68	-
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	0.00	329,016.32	329,016.32	-
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	2	2	0.00	100.0
610001	Төсвийн байгууллага	2	2	0.00	100.0

610002	Төсвөөс гадуур байгууллага	0	0	0.00	
62	АЖИЛЛАГСДЫН ТОО	29	28	1.00	96.6
620001	Удирдах ажилтан	8	8	0.00	100.0
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	12	12	0.00	100.0
620003	Үйлчлэх ажилтан	3	3	0.00	100.0
620004	Гэрээт ажилтан	6	5	1.00	83.3
65	ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ	29	28	1.00	96.6
650001	Төрийн захиргааны албан хаагч (ТЗ)	9	9	0.00	100.0
650009	Төрийн үйлчилгээний бусад албан хаагч (ТҮ)	7	7	0.00	100.0
650010	Гэрээт ажилтан	6	5	1.00	83.3
650011	Улс төрийн албан хаагч (УТ)	7	7	0.00	100.0

Аудит хийсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан (мянган төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	ТЗ цэвэр дүн
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	23,238.69
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	23,238.69
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	16,164.12
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	16,164.12
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	16,164.12
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	7,074.57
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	7,074.57
213405	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	7,074.57
I	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	23,238.69
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	23,238.69
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	23,238.69

3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА

3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа

Бөмбөгөр сум нь “Орчин үеийн тэргүүний дэвшилтэт технологи нэвтэрсэн өндөр мэргэжилтэй, чадварлаг боловсон хүчний чадварт түшиглэн төрийн үйлчилгээг үзүүлэх, Монгол Улсын төр засгийн хууль, тогтоомжийг сумын хэмжээнд сурталчлах, төрийн үйлчилгээг ард түмэнд хөнгөн шуурхай хүргэх” эрхэм зорилготой ажилласан байна.

Эрхэм зорилгоо хэрэгжүүлэх ажлын хүрээнд дараах зорилтыг дэвшүүлсэн байна. Үүнд:

- Сумын нийгэм эдийн засгийг хөгжүүлэх төлөвлөгөөт зорилтуудыг биелүүлэх, мал аж ахуйн материаллаг баазыг бэхжүүлэх, ард иргэдийн амьдрал ахуйг дээшлүүлэх ажлыг нутаг дэвсгэрийн хэмжээнд зохион байгуулах.
- Төрийн албан хаагчдыг ажлын ачааллыг жигдрүүлэн ажиллахад ажлынхаа голыг чиглүүлж, ажилтан албан хаагчдын ажил үүргийг тодорхойлж, хөдөлмөрийн гэрээ байгуулан, хөдөлмөрийн хамт олны ажлын амжилт, ололтыг бататгах, дутагдлыг арилгах зорилт тавин ажиллаж байна.

3.2 Байгууллага, түүний орчин ба дотоод хяналт

Тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрддөг хууль тогтоомж болон бодлого чиглэлд өөрчлөлт ороогүй байна.

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж байгаа дотоод хяналтуудаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөөтэй гэж үзлээ.

Бөмбөгөр сумын төсөвт байгууллагуудын мөрдөж байгаа Баянхонгор аймгийн СТХС-ээс 2021 онд бэлтгэн гаргасан нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь холбогдох хууль тогтоомж, нягтлан бодох бүртгэлийн стандартад нийцсэн, тус байгууллагын үйл ажиллагааны онцлогт тохирсон байна.

Бөмбөгөр сумын Засаг даргын харьяа байгууллагууд, тусгай сангийн 2022 оны санхүүгийн үйл ажиллагаанд аймгийн Нийгмийн даатгалын хэлтсээс хяналт хийж, зөвлөн туслах үйлчилгээ үзүүлсэн байна.

Дотоод аудитын чиг үүрэг, түүний гүйцэтгэсэн ажлын найдвартай байдлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын гүйцэтгэсэн ажлыг аудитад ашиглах, дотоод аудитораас шууд туслалцаа авах шаардлагагүй гэж үзлээ.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор санал дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандартад шаардсан зарчмын дагуу нягтлан бодох бүртгэлийн аккрузл сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна.

3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд

Бөмбөгөр сумын Засаг даргын 2022 санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг Сангийн сайдын 2015 оны 341 дүгээр тушаалаар баталсан "Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн болон Засгийн газрын санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, тодруулга бэлтгэх журам"-ын дагуу бэлтгэсэн байна. Тайлант хугацаанд нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогод өөрчлөлт ороогүй байна.

Тайлант оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн 2,297,540.2 мянган төгрөг байгаа нь өмнөх оноос 2,752,250.8 мянган төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт /мянган төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
А	1	2	3=2-1
Мөнгөн хөрөнгө	340,720.9	575,273.9	234,553.0
Авлага	420,043.0	166,748.0	(253,295.1)
Бараа материал	516,879.7	336,774.5	
Үндсэн хөрөнгө	3,772,147.3	1,218,743.8	(2,553,403.5)
Нийт хөрөнгийн дүн	5,049,791.0	2,297,540.2	(2,752,250.8)
Өр төлбөр	194,540.8	14,924.3	(179,616.5)
Засгийн газрын хувь оролцоо /Эздийн өмч/	4,855,250.3	2,282,616.0	(2,572,634.3)
Өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө/өмчийн дүн	5,049,791.0	2,297,540.2	(2,752,250.8)

Эх сурвалж: Бөмбөгөр сумын Засаг даргын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

3.4.1 Мөнгөн хөрөнгө

Мөнгөн хөрөнгийн эхний үлдэгдэл 340,720.9 мянга, эцсийн үлдэгдэл 575,273.9 мянган төгрөг болж 234,553.0 мянган төгрөгөөр нэмэгдсэн байна.

Хүснэгт 2. Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл /мянган төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)	Дүнд эзлэх хувь
Касст байгаа бэлэн мөнгө				
Банканд байгаа бэлэн мөнгө	340,720.9	575,273.9	234,553.0	100%
Орон нутгийн ерөнхий орлого	118,069.2	246,257.6	128,188.3	42.8%
Орон нутгийн хөгжлийн сан	142,922.3	308,899.6	165,977.2	53.7%
Сум хөгжүүлэх сан	79,729.3	20,116.8	(59,612.6)	3.5%
Замд яваа мөнгөн хөрөнгө				
Хадгаламж				
Дүн	340,720.9	575,273.9	234,553.0	100%

Эх сурвалж: Бөмбөгөр сумын Засаг даргын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэлд байгаа 575,273.9 мянган төгрөгийн 20,116.8 мянган төгрөг нь сум хөгжүүлэх сан, 308,899.6 мянган төгрөг нь ОНХС-ийн үлдэгдэл байна.

Төрийн сангийн орон нутгийн ерөнхий орлогын данс дахь 246,257.6 мянган төгрөгийн 8,844.1 мянган төгрөг нь төсөвт байгууллагуудын оны эцэст буцааж төвлөрүүлсэн төвлөрүүлэх шилжүүлэг, 237,413.5 мянган төгрөг нь орон нутгийн төсвийн зарцуулагдаагүй үлдэгдэл байна.

3.4.2 Авлага

Оны эхний 420,043.0 мянган төгрөгийн авлага 253,295.1 мянган төгрөгөөр буурч оны эцэст 166,748.0 мянган төгрөгийн авлагатай гарчээ.

Хүснэгт 3. Авлагын үлдэгдэл /мянган төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)	Дүнд эзлэх хувь
Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	464.2	14.8	(449.4)	0.0
Бусад авлага	1,212.3		(1,212.3)	0.0
Татаас санхүүжилтийн авлага	313,362.5		(313,362.5)	0.0
Зээлийн авлага	105,004.0	166,733.2	61,729.2	100.0
Дүн	420,043.0	166,748.0	(253,295.1)	100.0

Эх сурвалж: Бөмбөгөр сумын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Тайлант онд хоршоонд 120,000.0 мянган төгрөгийн хөнгөлөлттэй зээлийг олгосноор зээлийн авлага өссөн, сумын ЭМТ-ийн 313,785.5 мянган төгрөгийн татаас санхүүжилтийн авлага барагдсан байна.

Хүснэгт 4. Авлагын үлдэгдэл байгууллагаар /мянган төгрөгөөр/

№	Байгууллагын нэр	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Үүнээс:	
				Ажиллагсадтай холбоотой авлага	Зээлийн авлага
1	ЗДТГ	50.2	14.8	14.8	
2	ЭМТ	313,785.5			
3	Соёлын төв	1,203.3			
4	СХС	105,004.0	166,733.2		166,733.2
	ДҮН	420,043.0	166,748.0	14.8	166,733.2

Эх сурвалж: Бөмбөгөр сумын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

3.4.3 БАРАА МАТЕРИАЛ

Бараа материалын эхний үлдэгдэл 516,879.7 мянга, эцсийн үлдэгдэл 336,774.5 мянган төгрөг болж, 180,105.2 мянган төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 5. Бараа материалын үлдэгдэл /мянган төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Тусгай зориулалтын материал	152,537.6	7,457.3	(145,080.2)
Эм боох материал	8,447.3		(8,447.3)
Бэлэн бүтээгдэхүүн	12,247.5	14,930.4	2,682.9
Бичиг хэргийн материал	852.4	200.0	(652.4)
Аж ахуйн материал	99,228.3	26,291.6	(72,936.7)
Сэлбэг хэрэгсэл	6,355.2	20,305.2	13,950.0
Түлш, шатах тослох материал	3,277.4		(3,277.4)
Хүнсний материал	1,377.3		(1,377.3)
Барилгын засварын материал	90.0	90.0	-
Бусад хангамжийн материал	232,466.8	267,500.0	35,033.2
Дүн	516,879.7	336,774.5	(180,105.2)

Эх сурвалж: Бөмбөгөр сумын Засаг даргын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Бараа материалын үлдэгдэл урьд оноос 180,105.2 мянган төгрөг буюу 34.9 хувиар буурсан нь сумын сургууль, цэцэрлэг, эрүүл мэндийн төв, соёлын төвүүд нь улсын төсвөөс санхүүждэг болсонтой холбогдуулан оны эхний үлдэгдлийн 241,746.1 мянган төгрөгийн бараа материалыг бүтцийн өөрчлөлтөөр шилжүүлэн данс бүртгэлээс хассан нь бараа материал буурах голлох шалтгаан болжээ.

Хүснэгт 6. Бараа материалын үлдэгдэл байгууллагаар /мянган төгрөгөөр/

№	Байгууллагын нэр	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)	Дүнд эзлэх хувь
1	ЗДТГ	48,926.6	60,367.5	11,440.9	17.9
2	ИТХ	2,707.0	8,907.0	6,200.0	2.6
3	ЕБС	114,131.3		(114,131.3)	0.0
4	Цэцэрлэг	82,175.6		(82,175.6)	0.0
5	ЭМТ	35,767.2		(35,767.2)	0.0
6	Соёлын төв	9,672.0		(9,672.0)	0.0
7	ОНХС	223,500.0	267,500.0	44,000.0	79.4
	ДҮН	516,879.7	336,774.5	(180,105.2)	53.5

Эх сурвалж: Бөмбөгөр сумын Засаг даргын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Тайлант онд төсвийн хөрөнгөөр 179,624.1 мянган төгрөгийн бараа материал худалдан авч, 14,000.0 мянган төгрөгийн бараа материалыг шилжүүлэн орлогоор бүртгэсэн, үйл ажиллагаанд нийт 128,986.2 мянган төгрөгийн бараа материалыг зарцуулсан байна.

3.4.4 Үндсэн хөрөнгө

Үндсэн хөрөнгийн эхний үлдэгдэл 5,229,220.0 мянга, эцсийн үлдэгдэл 2,165,777.6 мянган төгрөг болж, 3,063,442.4 мянган төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 7. Үндсэн хөрөнгийн үлдэгдэл /мянган төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Барилга байгууламж, орон сууц	3,599,886.6	1,279,759.3	(2,320,127.3)
Тээврийн хэрэгсэл	306,741.4	238,961.5	(67,779.9)
Машин тоног төхөөрөмж	750,145.8	392,979.1	(357,166.6)
Тавилга эд хогшил	304,450.1	74,434.7	(230,015.4)
Номын фонд	56,040.3	2,967.1	(53,073.2)
Бусад үндсэн хөрөнгө	126,424.9	146,424.9	20,000.0

Программ хангамж	2,080.0	750.0	(1,330.0)
Бусад биет бус хөрөнгө	83,451.0	29,501.0	(53,950.0)
Дүн	5,229,220.0	2,165,777.6	(3,063,442.4)

Эх сурвалж: Бөмбөгөр сумын Засаг даргын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Тайлант онд сумын ЗДТГ, ИТХ төсвийн хөрөнгөөр 49,745.4 мянган төгрөгийн үндсэн хөрөнгө худалдан авч, 171,850.6 мянган төгрөгийн үндсэн хөрөнгийг шилжүүлэн бүртгэсэн ба сумын сургууль, цэцэрлэг, эрүүл мэндийн төв, соёлын төвүүд нь улсын төсвөөс санхүүждэг болсонтой холбогдуулан 3,285,038.5 мянган төгрөгийн хөрөнгийг бүтцийн өөрчлөлтөөр шилжүүлэн данс бүртгэлээс хассан байна.

Хүснэгт 8. Үндсэн хөрөнгийн үлдэгдэл байгууллагаар /мянган төгрөгөөр/

№	Байгууллагын нэр	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)	Дүнд эзлэх хувь
1	ЗДТГ	1,893,878.8	2,109,774.8	215,896.0	97.4%
2	ИТХ	50,302.7	56,002.7	5,700.0	2.6%
3	ЕБС	1,284,251.3	-	(1,284,251.3)	0.0%
4	Цэцэрлэг	679,695.7	-	(679,695.7)	0.0%
5	ЭМТ	696,162.0	-	(696,162.0)	0.0%
6	Соёлын төв	624,929.5	-	(624,929.5)	0.0%
	Дүн	5,229,220.0	2,165,777.6	(3,063,442.5)	100%

Эх сурвалж: Бөмбөгөр сумын Засаг даргын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

3.4.5 Өр төлбөр

Нийт өр төлбөрийн эхний үлдэгдэл 194,540.8 мянга, эцсийн үлдэгдэл 14924.3 мянган төгрөг болж 179,616.5 мянган төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 9. Нийт өр төлбөрийн үлдэгдэл /мянган төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)	Дүнд эзлэх хувь
Богино хугацаат өр төлбөр дүн	194,540.8	14,924.3	(179,616.5)	100.0
Ажилчидтай холбогдсон өглөг	24,415.0	485.3	(23,929.8)	3.3
Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	100,145.1	-		
Байгууллагад төлөх өглөг	67,688.1	14,366.9	(53,321.3)	96.3
Хувь хүмүүст төлөх өглөг	2,292.4	72.1	(2,220.3)	-
Урт хугацаат өр төлбөр дүн	-	-	-	-
Дүн	194,540.8	14,924.3	(179,616.5)	100.0

Эх сурвалж: Бөмбөгөр сумын Засаг даргын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Оны эцэст санхүүгийн тайланд бүртгэгдсэн 14,924.3 мянган төгрөгийн 14,366.9 мянган төгрөг нь ОНХС-ийн байгууллагад төлөх өглөг, 72.1 мянган төгрөг нь ЗДТГ-ын хувь хүмүүст төлөх өглөг байна.

3.4.6 Засгийн газрын хувь оролцоо

Засгийн газрын хувь оролцоо дансны эхний үлдэгдэл 4,855,250.2 мянга, эцсийн үлдэгдэл 2,282,616.0 мянган төгрөг болж, 2,572,634.2 мянган төгрөгөөр буурчээ.

Хүснэгт 10. Засгийн газрын хувь оролцоо /мянган төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт/+, бууралт /-/	Дүнд эзлэх хувь
Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	1,653,536.9	531,874.8	(1,121,662.1)	23.3
Хуримтлагдсан үр дүн	1,703,101.8	1,176,470.6	(526,631.2)	51.5
Өмнөх үеийн үр дүн	1,703,101.8	3,607,181.2	1,904,079.4	
Тайлант үеийн үр дүн		(2,430,710.6)	(2,430,710.6)	

Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	1,498,611.5	574,270.5	(924,341.0)	25.2
Дүн	4,855,250.2	2,282,616.0	(2,572,634.2)	100

Эх сурвалж: Бөмбөгөр сумын Засаг даргын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Засгийн газрын хувь оролцоо дансны үлдэгдэл 2,572,634.2 мянган төгрөгөөр буурсан нь боловсрол, соёл, эрүүл мэндийн байгууллагууд улсын төсвөөс санхүүждэг болсонтой холбогдуулан үндсэн хөрөнгө, бараа материалын дансны үлдэгдлийг бүтцийн өөрчлөлтөөр шилжүүлсэнтэй холбоотой байна.

3.4.7 Орлогын данс

Сумын ИТХ-ын хуралдааны 2021.12.17-ны өдрийн 4/03 дугаар тогтоолоор сумын төсвийн татварын орлогыг 278,700.0.0 мянга, татварын бус торгуулийн орлогыг 30,000.0 мянга, нийт 308,700.0 мянган төгрөгөөр баталсан байна.

Хүснэгт 11. Төвлөрүүлэх орлого /мянган төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Анх батлагдсан	Тодотгосон төсөв	Гүйцэтгэл	Зөрүү
А	1	2	3	4=3-2
Татварын орлого	278,700.0	353,169.0	538,350.9	185,181.9
Орлогын албан татвар	178,000.0	178,000.0	213,921.7	35,921.7
Цалин хөлс, түүнтэй адилтгах орлогын албан татвар	98,000.0	98,000.0	145,823.9	47,823.9
Хувь хүний орлогын албан татвар	20,000.0	20,000.0	19,158.5	(841.5)
Хадгаламжийн хүү	56,000.0	56,000.0	34,415.1	(21,584.9)
ҮХЭХ худалдсан борлуулсны албан татвар	4,000.0	4,000.0	14,524.2	10,524.2
Өмчийн татвар	14,000.0	88,469.0	56,573.3	(31,895.7)
ҮХЭХ-ийн татвар	12,000.0	12,000.0	6,202.6	(5,797.4)
Бууны албан татвар	2,000.0	2,000.0	2,850.0	850.0
Малын тоо толгойн албан татвар		74,469.0	47,520.7	(26,948.3)
Бусад татвар /төлбөр хураамж/	86,700.0	86,700.0	267,856.0	181,156.0
Тэмдэгтийн хураамж	3,000.0	3,000.0	2,866.5	(133.5)
Газрын төлбөр	65,000.0	65,000.0	22,131.7	(42,868.3)
ТТАМ ашигласны төлбөр	700.0	700.0	400.0	(300.0)
Хог хаягдлын үйлчилгээний төлбөр	12,000.0	12,000.0	4,890.0	(7,110.0)
Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	6,000.0	6,000.0	237,530.3	231,530.3
Бусад татвар			37.5	37.5
Татварын бус орлого	30,000.0	30,000.0	111,062.3	81,062.3
Торгуулийн орлого	30,000.0	30,000.0	111,062.3	81,062.3
Нийт дүн	308,700.0	383,169.0	649,413.2	266,244.2

Эх сурвалж: Татварын орлогын хэлбэлзэл, татварын байцаагчаас ирүүлсэн судалгаа

Сумын төсөвт төвлөрөх татварын орлогыг 69.5 хувь буюу 266,244.2 мянган төгрөгөөр давуулан биелүүлсэн, орлогын нэр төрлөөр авч үзвэл сумын бүртгэлтэй аж ахуйн нэгж байгууллагыг суутган төрлөөр бүртгүүлснээр цалин хөлс, түүнтэй адилтгах орлогын албан татвар 47,823.9 мянга, 2022 онд иргэд өөрийн үл хөдлөх болон газрыг зарж борлуулснаар үл хөдлөх эд хөрөнгө худалдан борлуулсны албан татвар 10,524.2 мянга, улсын чанарын төв зам дагуу зөрчлүүд болон уул уурхайн зөрчлүүд их гарсны улмаас торгуулийн орлого 81,062.3 мянган төгрөгөөр давсан, 6 ширхэг шонхор шувуу барих гэрээ байгуулан, 235,577.4 мянган төгрөг орсон зэрэгтэй холбоотой байна.

Тайлант онд оруулахаар төлөвлөсөн 8 татварын орлогын төлөвлөгөө тасарсан нь орлогын төлөвлөгөөг биелүүлэх талаар арга хэмжээ аваагүйтэй холбоотой байна.

Бөмбөгөр сумын татварын байцаагч сумын татварын гүйцэтгэлийн мэдээг 540,491.6 мянган төгрөг буюу төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн тайлангаас 2,140.7 мянган төгрөгөөр илүү мэдээлсэн байгаа тул цаашид татварын байцаагч мэдээг үнэн зөв мэдээлэхэд анхаарах шаардлагатай байна.

Төсөвт байгууллагын өөрийн орлогоор сумын ЗДТГ 1,000.0 мянга, Сум хөгжүүлэх сангаас олгосон зээл, хүүгийн эргэн төлөлтийн орлогоор 41,300.0 мянган төгрөг оруулахаас гүйцэтгэлээр сумын ЗДТГ орлого оруулаагүй, харин зээл, зээлийн эргэн төлөлт 38,400.0 мянган төгрөгөөр давж биелсэн байна.

3.4.8 Зардлын данс

Тайлант онд төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн хэрэгжүүлэх 70105, 70106, 70503, 71602, 71801, 71802, 71806, 72101 гэсэн кодтой 8 хөтөлбөрт зориулан 1,327,936.8 мянган төгрөгийн төсөв батлагдсанаас 1,123,675.9 мянган төгрөгийг гүйцэтгэлээр зарцуулснаас 767,884.1 мянган төгрөгийг урсгал зардалд, 164,898.9 мянган төгрөгийг тогтмол зардалд, 190,892.9 мянган төгрөгийг хөрөнгийн зардалд зарцуулсан байна.

3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь энэ хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.5.1 Төсвийн төлөвлөлт

Бөмбөгөр сумын Засаг даргын санхүүгийн тайланд нэгтгэгддэг 2 төсвийн байгууллага төсвийн төслийг бэлтгэж, улсын төсвийн байгууллагын тогтмол зардлыг төлөвлөж хүргүүлсэн аймгийн СТСХ-т хүргүүлсэн ба сумын Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын 2021.12.17-ны өдрийн 4/03 дугаар тогтоолоор сумын төсвийн нийт зардлыг 1,327,936.8 мянган төгрөгөөр баталсан байна.

3.5.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Тайлант онд төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн хэрэгжүүлэх 9 хөтөлбөрийн арга хэмжээний зардалд сумын ИТХ-ын хуралдааны 2021.12.17-ны өдрийн 4/03 дугаар тогтоолоор анх 1,327,936.8 мянган төгрөгөөр баталсан, анхны төсөвт сумын ИТХ-ын хуралдааны 2022.06.15-ны өдрийн 7/01 дүгээр тогтоолоор төсөвт тодотгол хийж, урьд оны үлдэгдлийг 158,235.2 мянга, татварын орлогыг 74,469.0 мянган төгрөгөөр нэмэгдүүлж, орон нутгийн хөгжлийн сангаас олгох санхүүжилтийг 13,629.3 мянга, аймгийн төсвөөс олгох санхүүгийн дэмжлэгийг 92,508.4 мянган төгрөгөөр бууруулан анхны төсвөөс нийт дүнгээр 137,866.5 мянган төгрөгөөр нэмэгдүүлэн, 1,465,803.3 мянган төгрөгөөр баталсан байна.

Хүснэгт 12. Бөмбөгөр сумын 2022 оны төсвийн санхүүжүүлэх эх үүсвэр /мянган төгрөгөөр/

Санхүүжих эх үүсвэр	Дүн	Дүнд эзлэх хувь
Орон нутгийн хөгжлийн сангаас олгох санхүүжилт	285,505.90	19.5
Аймгийн төсвөөс олгох санхүүгийн дэмжлэг	356,228.40	24.3
Сумын орон нутгийн татварын болон татварын бус орлого	383,169.00	26.1
Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	398,600.00	27.2
Төсөвт байгууллагын өөрийн орлого	1,000.00	0.1
Сум хөгжүүлэх сангийн орлого	41,300.00	2.8
ДҮН	1,465,803.30	100.0

Эх сурвалж. Бөмбөгөр сумын ИТХ-ын хуралдааны 2022 оны 08/50 дугаар тогтоол

Тайлант онд сумын ОНХС-ийн хөрөнгөөр 522,874.9 мянган төгрөгийн 23 төсөл арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөснөөс 311,874.9 мянган төгрөгийн 11 төсөл арга хэмжээ хэрэгжээгүйгээс зардлын гүйцэтгэл 36.5 хувьтай байна.

Хүснэгт 13. Төсвийн гүйцэтгэл байгууллагаар /мянган төгрөгөөр/

№	Байгууллагын нэр	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь	ОНТ-т төвлөрүүлсэн
1	ЗДТГ	474,883.6	466,498.9	8,384.7	98.2	7,384.7
2	ИТХ	138,645.3	137,665.2	980.1	99.3	980.1
3	ЕБС	105,135.4	100,275.9	4,859.5	95.4	64.5
4	Цэцэрлэг	39,320.6	38,926.1	394.5	99.0	189.5
5	ЭМТ	32,552.8	37,549.1	(4,996.3)	115.3	3.7
6	Соёлын төв	31,390.7	31,169.0	221.7	99.3	221.7
7	ОНХС	522,874.9	190,893.0	331,981.9	36.5	
8	СХС	121,000.0	120,998.6	1.4	100.0	-
	ДҮН	1,465,803.3	1,123,975.9	341,827.4	76.7	8,844.1

Эх сурвалж: Бөмбөгөр сумын Засаг даргын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 76.7 хувь буюу 1,123,975.9 мянган байгаа нь ОНХС-аас хэрэгжүүлэн төсөл арга хэмжээг дутуу хэрэгжүүлсэн нь голлох нөлөөг үзүүлсэн байна.

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

3.5.3 Нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т “нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна” гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Бөмбөгөр сумын ЗДТГ-ын нэмэлт санхүүжилтийн дансанд 21,938.7 мянга, ИТХ-ын нэмэлт санхүүжилтийн дансанд 1,300.0 мянга, нийт 23,238.7 мянган төгрөгийн санхүүжилт орсноос бараа үйлчилгээний бусад зардалд 16,164.1 мянган төгрөгийг зарцуулан, ЗДТГ хэмнэлтийн 7,074.6 мянган төгрөгийг төсөвт төвлөрүүлсэн байна.

Нэмэлт төсвийн тайланг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.6-д харуулав.

4. АУДИТЫН ТАЙЛАН

4.1. Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана.” гэж заасны дагуу Бөмбөгөр сумын Засаг даргын 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд шалгагдагч байгууллага, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал, аудитаар илрүүлсэн алдаа, зөрчил, гаргасан шийдэл, дараагийн аудитаар анхаарах асуудал болон аудитын санал дүгнэлт, түүний үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав.

Энэхүү тайланд шалгагдагч байгууллагад нягтлан бодох бүртгэл, тайлагнал, дотоод хяналтын системийг боловсронгуй болгохтой холбоотой өгсөн зөвлөмжүүдийг тусгасан болно.

Аудитыг Баянхонгор аймаг дахь Төрийн аудитын газрын ахлах аудитор Б.Должмаа гүйцэтгэж, үе шатны хяналтыг аудитын менежер А.Цээням, дарга, тэргүүлэх аудитор Б.Мөнхбат нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Бөмбөгөр сумын Засаг даргын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Баянхонгор аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2023.03.05-ны өдөр ирүүлсэн байна.

Бөмбөгөр сумын Засаг даргын санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд 1 дүгээр гарын үсгийг сумын Засаг дарга асан М.Мөнх-Эрдэнэ 2022.01.01-2022.11.16-ны хооронд, аймгийн Засаг даргын 2022.12.14-ний өдрийн Б/41 дүгээр тушаалаар томилогдсон М.Баярсайхан, 2 дугаар гарын үсгийг сумын санхүүгийн албаны дарга Б.Нарангэрэл нар зурж хөрөнгийг захиран зарцуулсан ба, төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг сумын төрийн сангийн мэргэжилтэн Б.Чулуундорж бэлтгэсэн байна.

4.2 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр 2022 оны баталсан төсвийг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэл "Их" гэж үнэлэн материаллаг байдлын түвшнийг 1.5 хувиар тогтоов.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг 2022 оны баталсан төсөв 1,465,803.3 мянган төгрөгөөс 1.5 хувиар буюу 21,987.0 мянган төгрөгөөр, гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг төлөвлөлтийн материаллаг байдлын 70 хувиар буюу 15,390.9 мянган төгрөгөөр тогтоосон, төлөвлөлтийн шатны материаллаг байдлыг гүйцэтгэлийн үе шатанд хянаж үзээд шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзсэн.

4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт

Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хүрээнд хийж хэрэгжүүлсэн ажлын тайланг Баянхонгор аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2023.03.16-ны өдөр сумын Засаг даргаас 63 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн ба Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийг мөрдөж ажиллаж, дараах үр дүн гарсан гэж тайлагнасан байна. Үүнд:

- Сумын ЗДТГ орон тоо дутуу ажилласан тул цалингийн зардал хэмнэгдсэн;
- Төсвийн хөрөнгөөр ямар нэгэн уралдаан тэмцээн зохион байгуулаагүй байна.

Хүснэгт 14. Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт /мянган төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү
Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	356,290.80	348,091.88	8,198.92
Хангамж, бараа материалын зардал	58,196.20	57,953.50	242.70
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	8,797.00	8,388.52	408.49
Урсгал шилжүүлэг	65,666.90	65,196.97	469.93

Эх сурвалж: Бөмбөгөр сумын Засаг даргын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайланд өгөх аудиторын дүгнэлтээс тусад нь салгах хэрэгтэй гэж заасан байна.

4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Бөмбөгөр сумын Засаг даргын шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудаст 79 мэдээлэл оруулахаас 73 мэдээллийг хугацаанд нь байршуулж, 6 мэдээллийг хугацаа хоцроож мэдээлсэн байна.

Бөмбөгөр сумын ИТХ, ОНХС, СХС-ийн 2022 оны санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудаст мэдээлэл дутуу байршуулсан, орхигдуулсан зөрчил илэрч албан шаардлага, зөвлөмж өгсөн байна.

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим сорилд үндэслэн шилэн дансанд байршуулсан мэдээлэл нь шилэн дансны тухай хууль тогтоомжийн холбогдох заалттай нийцсэн гэж дүгнэлээ.

4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

4.5.1 Завсрын аудитын талаар

Бөмбөгөр сумын харьяаны төсвийн шууд захирагчийн тайланд Төрийн аудитын байгууллагаас завсрын аудит хийгдээгүй.

4.5.2 Өмнөх аудитын мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн

Бөмбөгөр сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд Баянхонгор аймаг дахь Төрийн аудитын газрын аудитор Н.Бунчинсүрэн аудит хийж, 5 зөвлөмж өгсөн байна.

Бөмбөгөр сумын Засаг даргын 2022.06.22-ны өдрийн 703 дугаар албан бичгээр зөвлөмжийн биелэлтийг ирүүлсэн, аудитаар биелэлтийг тооцоход Төсвийн тухай хуулийн 54 дүгээр зүйлийн 54.5 дахь заасан бүрэлдэхүүн хэсгээр тайлбар гаргаж ирүүлээгүй, сумын санхүүгийн албаны дарга татварын байцаагчтай тооцоо нийлж, аймгийн Татварын хэлтэст татварын мэдээг үнэн зөв мэдээлэх зөвлөмжүүд хэрэгжээгүй байна.

4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Байхгүй.

4.7 Аудитын гол асуудал

Сумын Засаг даргын харьяа байгууллагуудын аудитын явцад хэрэгжүүлэх горим сорилыг төсвийн шатлалд хамаарах байгууллага, нэгж тус бүрээр төлөвлөж хэрэгжүүлсэн бөгөөд аудитын дүн, дүгнэлтийг нэгтгэсэн байдлаар үнэлж, гаргалаа.

Бөмбөгөр сумын Засаг даргын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд нэгтгэгдсэн 2 төсвийн байгууллага, 2 тусгай сангийн санхүүгийн тайлан түүвэрт хамрагдсан ба ЭМТ, сургууль, цэцэрлэг, Соёлын байгууллагын орон нутгийн төсвөөс олгосон санхүүжилт, гүйцэтгэл төсвийн гүйцэтгэлийн тайланд нэгтгэгдсэн байна.

Бөмбөгөр сумын Засаг даргын харьяа байгууллагуудын санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар нийт 232,055.6 мянган төгрөгийн зөрчил¹ илэрснээс, 18,880.0 мянган төгрөгийн

¹ Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

зөрчилд 1 төлбөрийн акт тогтоож, зөрчлийг арилгах 29,700.2 мянган төгрөгийн 1 албан шаардлага хүргүүлэн, 183,475.4 мянган төгрөгийн 8 зөрчилд зөвлөмж өгч ажилласан байна.

Хүснэгт 15. Төсвийн шууд захирагчийн зөрчлийн дүн /мянган төгрөгөөр/

№	Байгууллагын нэр	Аудитаар илрүүлсэн алдаа, зөрчлийн товч утга	Мөнгөн дүн	Алдаа, зөрчлийн шийдвэрлэлт	Материаллаг эсэх
A	1	2	3	4	5
1	Бөмбөгөр сумын ЗДТГ	Санхүүгийн тайланд 120,151.6 мянган төгрөгийн 16 ширхэг үндсэн хөрөнгийн ашиглах жилийг тэгээр, 100,350.0 мянган төгрөгийн 22 ширхэг үндсэн хөрөнгийн ашиглах жилийг хасах нэг жилээр оруулсан байна.	220,501.6	Зөвлөмж өгсөн	Материаллаг бус
2	Бөмбөгөр сумын ЗДТГ	Байгууллагын галч С.Мөнхбатад 2022 оны 7 дугаар сард 628,026 төгрөгийн цалин бодож, нийгмийн даатгалын шимтгэлд 72.230, хувь хүний орлогын албан татварт 37,586 төгрөг суутган тооцож, 513,036 төгрөгийг олгосныг байгууллагын дансанд буцаан төвлөрүүлсэн, татварт цалинг мэдээлж, татварыг шилжүүлсэн байна.	37.6	Зөвлөмж өгсөн	Материаллаг бус
3	Бөмбөгөр сумын ЗДТГ	Сэлбэг хэрэгслийн 7-р сарын тайланд орлого харилцагч байгууллагаас ирүүлсэн баримттай материалын тоо ширхэг зөрсөн, орлого авахдаа харилцагч байгууллагаас ирүүлсэн зарлагын баримтыг үндэслээгүй, орлогыг бөөн дүнгээр furgоны мотор 4,000,000 төгрөгөөр орлого авсан байна.	4,000.0	Албан шаардлага өгсөн	Материаллаг бус
4	Бөмбөгөр сумын ЗДТГ	Мөнгөн хөрөнгийн журналыг анхан шатны баримттай тулган шалгахад 17,618.2 мянган төгрөгийн зардлыг төсвийн захирагчийн шийдвэргүйгээр олгосон, 31,955.7 мянган төгрөгийн гүйлгээний и-баримтыг анхан шатны баримтад хавсаргаагүй, санхүүгийн анхан шатны баримтын бүрдэл хангалтгүй байна.	49,573.9	Зөвлөмж өгсөн	Материаллаг бус
5	Бөмбөгөр сумын ЗДТГ	Бөмбөгөр сумын ЗДТГ-ын дарга, "Арцат дэл" хоршоотой 2022.04.15-ны өдөр ЗДТГ-ын "Хүүхэд хөгжлийн төв" байрны засвар, үйлчилгээний ажил гүйцэтгэх гэрээг байгуулж, сумын Засаг даргаар батлуулсан байна. Тус ажлыг малын худалдаа, мах, сүүн бүтээгдэхүүний худалдааны чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг хоршоо 20,000.0 мянган төгрөгөөр гүйцэтгэхээр гэрээнд тусгасан бөгөөд дарга тушаал гаргаагүй байхад засварын үнэ төлбөрийг 2022.04.27-ны өдөр хоршоонд шилжүүлсэн, гэрээний хугацааг 2022.04.25-2022.06.01-ний өдөр хүртэл заасан байхад ажлыг хүлээн аваагүй, гэрээний үүргийг зөрчсөн байхад арга хэмжээ авч ажиллаагүй байна.	20000	Албан шаардлага өгсөн	Материаллаг

Баянхонгор аймгийн Бөмбөгөр сумын Засаг даргын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, жилийн төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

6	Бөмбөгөр сумын ЗДТГ	Бөмбөгөр сумын ЗДТГ-ын санхүүгийн тайланд бүртгэлтэй 57,600.0 мянган төгрөгийн өртөг бүхий 2 ширхэг эрчим хүчний мотор аймгийн ОНӨГ-аас явуулсан төрийн болон орон нутгийн өмчийн эд хөрөнгийн улсын үзлэг, тооллогоор дутагдсан байхад арга хэмжээ авч ажиллаагүй байна.	57600	Албан шаардлага өгсөн	Материаллаг
7	Бөмбөгөр сумын ЗДТГ	Баянхонгор аймгийн ЗДТГ-ын дарга, "Юнител" ХХК-тай 2022.09.09-ний өдөр түрээсийн гэрээг 5 жилийн хугацаатай байгуулж, сард 150.0 мянган төгрөгийг төлүүлэхээр байхад түрээсийн төлбөрийг оруулаагүй байна.	1050	Төлбөрийн акт тогтоосон	Материаллаг
8	Бөмбөгөр сумын ЗДТГ	Байгууллагын нярвын бэлтгэсэн тайланд 310.0 мянган төгрөгийн шаардах хуудас, зарлагын баримт байхгүй байна.	310	Төлбөрийн акт тогтоосон	Материаллаг
ДҮН			353,073.1		
1	Бөмбөгөр сумын ИТХ	Тайлант онд 1,780.0 мянган төгрөгийн гүйлгээ и-баримтгүй олгосон байна.	1,780.00	Зөвлөмж өгсөн	Материаллаг бус
2	Бөмбөгөр сумын ИТХ	Бэлэн бүтээгдэхүүний 2, 4, 5, 9, 10, бичиг хэргийн материалын тайлангийн 5, 9, 10, 11, 12 сарын тайлангуудад шаардах хуудас, зарлагын баримт байхгүй, нярвын тайлан, жолоочийн тооцооны хуудас хянаж баталгаажуулаагүй, санхүүгийн анхан шатны баримтын бүрдэл хангалтгүй байна.	-	Зөвлөмж өгсөн	Материаллаг бус
3	Бөмбөгөр сумын ИТХ	Нярав 10 дугаар сарын шатахууны тайланг 200.0 мянга, бэлэн бүтээгдэхүүн, бичиг хэргийн материалын тайланг 3,5 дугаар сард 635.8 мянган төгрөгөөр зөрүүтэй бүртгэсэн байна.	835.80	Зөвлөмж өгсөн	Материаллаг бус
4	Бөмбөгөр сумын ИТХ	Шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудаст 21,431.4 мянган төгрөгийн орлогын 4, 6,313.2 мянган төгрөгийн зарлагын 1 гүйлгээ, хөрөнгө зарцуулах 20,740.3 мянган төгрөгийн 18 шийдвэрийг байршуулаагүй орхигдуулсан, 2022 онд 3 бүлгийн 20 нэр төрлийн 147 удаагийн мэдээлэл байршуулахаас 2 мэдээлэл хугацаа болоогүй, 108 мэдээллийг хугацаанд нь байршуулсан, 29 мэдээллийг хугацаа хоцроож мэдээлсэн, 8 мэдээлэл байршуулаагүй байна.	-	Албан шаардлага өгсөн	Материаллаг бус
ДҮН			2,615.80		
1	Бөмбөгөр сумын ОНХС	Сумын орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр ажил гүйцэтгэж байгаа аж ахуйн нэгжүүдэд зардлыг шилжүүлэхдээ урьдчилж төлсөн зардал хоорондын тооцооны дансаар тусгалгүй шууд зардлаар тайлагнасан байна.	-	Зөвлөмж өгсөн	Материаллаг бус
2	Бөмбөгөр сумын ОНХС	"Хас ойл" ХХК-тай сумын Хөх толгойн 2-р багт эрчим хүчний өргөтгөлийг 2022.07.25-2022.08.15-ны хугацаанд хийж гүйцэтгэх 20,000.0 мянган төгрөгийн гэрээг байгуулж, ажлыг 2022.12.28-ны өдрийн А/184 дүгээр захирамжаар хүлээн авсан бөгөөд ажлын санхүүжилтэд 2022.08.11-ний өдөр 14,000.0 мянган төгрөгийг шилжүүлэн, 6,000.0 мянган төгрөгийг дутуу шилжүүлсэн байхад	6,000.0	Зөвлөмж өгсөн	Материаллаг бус

Баянхонгор аймгийн Бөмбөгөр сумын Засаг даргын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, жилийн төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

		санхүүгийн тайланд өглөгөөр тусгаагүй байна.			
3	Бөмбөгөр сумын ОНХС	Сумын төвд ундны усан сан барих ажлын 18,000.0 мянган төгрөгийг "Цэлмэг өглөө" ХХК-тай худалдах, худалдан авах гэрээ байгуулж, Хотын булангийн худаг засварлах 13,000.0 мянган төгрөгийн гэрээг "Баялаг алтан гандирс" ХХК-тай байгуулж шилжүүлсэн, Өвс, тэжээлийн нөөц бүрдүүлэх 12,000.0 мянган төгрөгийн гэрээг "Ган суурь мэццэ" ХХК-тай байгуулахдаа худалдан авах өвс, тэжээлийн тоо, үнийг тодорхой тусгаагүй байна.	-	Зөвлөмж өгсөн	Материаллаг бус
4	Бөмбөгөр сумын ОНХС	Сумын нийтийн эзэмшлийн талбайн камержуулалт ажилд 40,000.0 мянган төгрөг баталж, харьцуулалтын аргаар сонгон шалгаруулалт явуулсан гэх боловч төрийн аудитын байгууллагад холбогдох баримт материалыг ирүүлээгүй, ОНХС-ийн судалгааг үнэн зөв гаргаж ирүүлээгүй, хогийн цэгийг түрж, булшлах ажил хүлээлцэх комиссын нэг гишүүний дүгнэлтийг бөглөөгүй анхан шатны баримтад хавсаргасан байна.	-	Зөвлөмж өгсөн	Материаллаг бус
5	Бөмбөгөр сумын ОНХС	Иргэн Эрдэнэбаттай нохой устгалын гэрээ байгуулж, 1,958.0 мянган төгрөгийг олгохдоо татварын и-баримтгүйгээр байхад хувь хүний орлогын албан татварыг суутган тооцоогүй байна.	195.8	Төлбөрийн акт тогтоосон	Материаллаг
6	Бөмбөгөр сумын ОНХС	Шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудаст сумын Засаг даргын хөрөнгө зарцуулах 12,000.0 мянган төгрөгийн 2 шийдвэр, 94,958.0 мянган төгрөгийн 7 гэрээг байршуулаагүй байна.	-	Зөвлөмж өгсөн	Материаллаг бус
ДҮН			6,195.80		
1	Бөмбөгөр сумын СХС	Санхүүгийн тайлангийн зээлийн авлага, хоршоо хөгжүүлэх сангийн программ дахь 2022.12.31-ний өдрөөрх зээлийн үлдэгдлийг тулган шалгахад 2022 онд зээл олгосон хоршоодын зээлийн хүүгийн 15,000.0 мянган төгрөгөөр зөрүүтэй байна.	15,000.0	Зөвлөмж өгсөн	Материаллаг бус
2	Бөмбөгөр сумын СХС	Сум хөгжүүлэх сангаас хөнгөлөлттэй зээл авсан 13 иргэний 12,971.8 мянган төгрөгийн зээлийг төлөөгүй хугацаа хэтрүүлсэн байхад гэрээний үүргээ зөрчсөн иргэдийг хууль хяналтын байгууллагад шилжүүлээгүй, авлагыг барагдуулах арга хэмжээ авч ажиллаагүй байна.	12,971.8	Төлбөрийн акт тогтоосон	Материаллаг
3	Бөмбөгөр сумын СХС	Тайлант онд сумын Засаг даргын захирамжаар 3 хоршоонд 100,000.0 мянган төгрөгийн хөнгөлөлттэй зээлийг олгосон байхад таван сая төгрөгөөс дээших зарлагын гүйлгээг шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудаст байршуулаагүй байна.	-	Зөвлөмж өгсөн	Материаллаг бус
ДҮН			27,971.82		
НИЙТ АЛДАА, ЗӨРЧЛИЙН ДҮН			389,856.50		

Эх сурвалж: Төрийн аудитын байгууллагын зөрчлийн нэгтгэл

5. Аудитын илрүүлэлт

Аудитаар 26,948.3 мянган төгрөгийн 3 зөрчил илэрсэнд 1 албан шаардлага, зөрчлийг арилгах 2 зөвлөмж өгсөн.

5.1. АЛБАН ШААРДЛАГА

1. Өмнөх оны аудитаар өгсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлээгүйгээс Төсвийн тухай хуулийн 54 дүгээр зүйлийн 54.5 дахь заасан бүрэлдэхүүн хэсгээр тайлбар гаргаж ирүүлээгүй, сумын санхүүгийн албаны дарга татварын байцаагчтай тооцоо нийлж, аймгийн Татварын хэлтэст татварын мэдээг үнэн зөв мэдээлэх, төсөвт байгууллага, сангуудад тавих дотоод хяналтыг сайжруулах зөвлөмжүүдийг бүрэн хэрэгжүүлээгүй байна.

Иймд Монгол Улсын Ерөнхий аудиторовн 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан “Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам”-ын 4 дүгээр зүйлийн 4.2.1.10 дахь “Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчил, түүнийг арилгахаар өгсөн зөвлөмжийг хугацаанд нь хэрэгжүүлээгүй бол албан шаардлага өгнө” гэснийг үндэслэн 2021 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар өгсөн зөвлөмжийг бүрэн хэрэгжүүлж, зөрчлийг арилгах албан шаардлага өглөө.

2. Малын тоо толгойн албан татварыг анхны төсөвт батлаагүй, 2022 оны 6 дугаар сард хийсэн тодотголоор 74,469.0 мянган төгрөгөөр баталж, гүйцэтгэлээр 47,520.7 мянган төгрөгийн татварыг оруулж, орлогын төлөвлөгөөг биелүүлээгүй байна.

Энэ нь Малын тоо толгойн албан татварын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.2 дахь “Тухайн татварын жилд албан татвар ногдуулах малын тоо толгойг Статистикийн тухай хуульд заасны дагуу хийгдсэн өмнөх жилийн мал тооллогын дүнд үндэслэн тодорхойлно”, 7 дугаар зүйлийн 7.1 дэх “Албан татвар төлөгч энэ хуулийн дагуу ногдуулсан албан татварыг тэнцүү хоёр хуваан тухайн жилийн 7 дугаар сарын 15, 12 дугаар сарын 15-ны өдрийн дотор өөрийн өмчилж байгаа малын тоо толгой тоологдож бүртгэгдсэн сум, дүүргийн төсөвт төлнө” гэсэн заалтыг зөрчин, санхүүгийн тайлангийн “Нийцсэн бөгөөд зохистой байх” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байгаа тул сумын малын тоо толгойн албан татварыг үнэн зөв төлөвлөж, 2022 оны дутуу татвар болон 2023 оны татварыг тайлант хугацаанд нь төсөвт бүрэн төвлөрүүлэх албан шаардлага өгөв.

5.2. ЗӨВЛӨМЖ

1. Дотоод хяналт, хариуцлагатай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт: Бөмбөгөр сумын Засаг даргын санхүүгийн тайланд нэгтгэгддэг сумын ЗДТГ, ИТХ, ОНХС, СХС-ийн санхүүгийн үйл ажиллагаанд тавих дотоод хяналт сул байгаагаас 2022 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар 389,856.5 мянган төгрөгийн 21 зөрчил илэрсэн байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.2.10-т “өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээнд дотоод аудитын үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх” гэж заасныг зөрчсөн, “Нийцсэн бөгөөд зохистой байх” батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: Сумын Засаг дарга Төсвийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.2.10 дахь заалтыг мөрдөж, өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээнд төсөвт байгууллагуудад дотоод хяналтыг хэрэгжүүлж ажиллах төлөвлөгөөг гаргаж, биелэлтийг тооцож ажиллах

2. Илрүүлэлт: Өгсөн зөвлөмж:

3. **Илрүүлэлт:** Ашигт малтмалын тухай хуулийн 42 дугаар зүйлийн 42.1 дэх "Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч нь байгаль орчныг хамгаалах, уурхай ашиглах, үйлдвэр байгуулахтай холбогдсон дэд бүтцийг хөгжүүлэх, ажлын байр нэмэгдүүлэх, хандив, тусламж өгөх асуудлаар нутгийн захиргааны байгууллагатай гэрээ байгуулж ажиллана" гэсний дагуу сумын нутаг дэвсгэрт үйл ажиллагаа явуулж байгаа уул уурхайн компанитай аймгийн Засаг даргын байгуулсан гэрээг сумын Засаг даргын шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудаст байршуулаагүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: Аж ахуйн нэгж байгууллагатай сум, орон нутгийн удирдлагуудтай байгуулсан гэрээг шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудаст Шилэн дансны тухай хуульд заасан хугацаанд байршуулж байх

Аудитаар өгсөн зөвлөмжийг бүрэн хэрэгжүүлж биелэлтийг нотлох баримтын хамт 2023 оны 06 дугаар сарын 02-ны дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

Дөрөв. Аудитаар илэрсэн буруу илэрхийллийн нэгтгэл

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл (мянган төгрөгөөр)

Зөрчлийн товч утга	Үүнээс											
	Нийт зөрчил		Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн
Бөмбөгөр сумын Засаг даргын санхүүгийн тайланд нэгтгэгддэг сумын ЗДТГ, ИТХ, ОНХС, СХС-ийн санхүүгийн үйл ажиллагаанд тавих дотоод хяналт сул байгаагаас 2022 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар 389,856.5 мянган төгрөгийн 21 зөрчил илэрсэн байна.	1	-					1	-				
Өмнөх оны аудитаар өгсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлээгүйгээс Төсвийн тухай хуулийн 54 дүгээр зүйлийн 54.5 дахь заасан бүрэлдэхүүн хэсгээр тайлбар гаргаж ирүүлээгүй, сумын санхүүгийн албаны дарга татварын байцаагчтай тооцоо нийлж, аймгийн Татварын хэлтэст татварын мэдээг үнэн зөв мэдээлэх, төсөвт байгууллага, сангуудад тавих дотоод хяналтыг сайжруулах зөвлөмжүүдийг бүрэн хэрэгжүүлээгүй байна.	1				1	0						
Дүн	2	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал (мянган төгрөгөөр)

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс					
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Бусад хууль тогтоомжтой холбоотой зөрчил								
Малын тоо толгойн албан татварыг анхны төсөвт батлаагүй, 2022 оны 6 дугаар сард хийсэн тодотголоор 74,469.0 мянган төгрөгөөр баталж, гүйцэтгэлээр 47,520.7 мянган төгрөгийн татварыг оруулж, орлогын төлөвлөгөөг биелүүлээгүй байна.	1	26,948.3			1	26,948.3		
Ашигт малтмалын тухай хуулийн 42 дугаар зүйлийн 42.1 дэх "Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч нь байгаль орчныг хамгаалах, уурхай ашиглах, үйлдвэр байгуулахтай холбогдсон дэд бүтцийг хөгжүүлэх, ажлын байр нэмэгдүүлэх, хандив, тусламж өгөх асуудлаар нутгийн захиргааны байгууллагатай гэрээ байгуулж ажиллана" гэсний дагуу сумын нутаг дэвсгэрт үйл ажиллагаа явуулж байгаа уул уурхайн компанитай аймгийн Засаг даргын байгуулсан гэрээг сумын Засаг даргын шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудаст байршуулаагүй байна.	1	0					1	0
Дүн	2	26,948.3	0	0	1	26,948.3	1	0

---oOo---

БАЯНХОНГОР АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2023 оны 03 сарын 24 өдөр

Дугаар 168/1/А050232/871А
2023/7/НА.СТА - ТТЗ

Номгон

ЗӨРЧИЛ АРИЛГАХ ТУХАЙ

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд тодорхойлсон Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Баянхонгор аймгийн Бөмбөгөр сумын Засаг даргын 2022 оны жилийн эцсийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

Бөмбөгөр сум 2022 онд малын тоо толгойн албан татвараар 74,469,000 төгрөг оруулахаар баталж, гүйцэтгэлээр 47,520,700 төгрөгийн албан татварыг оруулж, татварын орлогын төлөвлөгөөг 26,948,300 төгрөгөөр биелүүлээгүй байна.

Энэ нь Малын тоо толгойн албан татварын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.2 дахь "Тухайн татварын жилд албан татвар ногдуулах малын тоо толгойг Статистикийн тухай хуульд заасны дагуу хийгдсэн өмнөх жилийн мал тооллогын дүнд үндэслэн тодорхойлно", 7 дугаар зүйлийн 7.1 дэх "Албан татвар төлөгч энэ хуулийн дагуу ногдуулсан албан татварыг тэнцүү хоёр хуваан тухайн жилийн 7 дугаар сарын 15, 12 дугаар сарын 15-ны өдрийн дотор өөрийн өмчилж байгаа малын тоо толгой тоологдож бүртгэгдсэн сум, дүүргийн төсөвт төлнө" гэсэн заалтыг зөрчсөн байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1 дэх "Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө", Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам"-ын 4 дүгээр зүйлийн 4.2.1.11 дэх "Хууль тогтоомж, гэрээ, хэлцэл зөрчсөн алдаа, зөрчлийг таслан, зогсоож, давтан гаргуулахгүй үр нөлөөтэй гэж үзсэн бусад нөхцөл байдал үүссэн" зэргийг үндэслэн **ШААРДАХ нь:**

005040394
D/2023-ASH

1. Сумын төсөвт төвлөрүүлэх малын тоо толгойн албан татварыг үнэн зөв тодорхойлон төлөвлөж, 2022 оны төлөгдөөгүй дутуу татвар, 2023 оны төлөвлөсөн татварыг хуулийн хугацаанд нь орон нутгийн орлогод бүрэн төвлөрүүлэх
2. Аудитаар өгсөн 26,948,300 (Хорин зургаан сая есөн зуун дөчин найман мянга гурван зуун) төгрөгийн албан шаардлагын биелэлтийг, холбогдох нотлох баримтын хамт 2023 оны 06 дугаар сарын 02-ны дотор Баянхонгор аймаг дахь Төрийн аудитын газар¹-т ирүүлэхийг Баянхонгор аймгийн Бөмбөгөр сумын Засаг дарга М.Баярсайхан, санхүүгийн албаны дарга Б.Нарангэрэл, татварын байцаагч Ц.Мөнхжаргал нарт хариуцуулав².

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН³:

БАЯНХОНГОР АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН
ГАЗРЫН ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР

АХЛАХ АУДИТОР

Б.МӨНХБАТ

Б.ДОЛЖМАА

¹ Монгол Улс, Баянхонгор аймаг, Баянхонгор хот, 1 дүгээр баг, Нутгийн удирдлагын ордон. Утас: 7044-2584

² Төрийн аудитын тухай хуулийн 16 дугаар зүйлд заасан этгээд, хүчин төгөлдөр болсон албан шаардлага, төлбөрийн актыг хугацаанд нь биелүүлээгүй, аудитын үйл ажиллагаанд саад учруулсан, санхүүгийн тайлангийн аудитаар сөрөг дүгнэлт авсан, хуулиар хориглосон үйл ажиллагаа явуулсан, албан үүргээ биелүүлээгүй, албан тушаалын бүрэн эрхээ хэтрүүлсэн нь аудитаар илэрсэн бол тухайн албан хаагчид сахилгын шийтгэл ногдуулах үндэслэл болно.

³ Захиргааны ерөнхий хуулийн 94 дүгээр зүйлийн 94.1 "Захиргааны актыг энэ хуульд заасан журмын дагуу мэдээдсэнээс хойш 30 хоногийн дотор гомдлыг хянан шийдвэрлэх захиргааны байгууллагад гаргана."

БАЯНХОНГОР АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2023 оны 03 сарын 24 өдөр

Дугаар 169/2/А0580238/877А
2023/7/НА - СТА - ТТЗ

Номгон

ЗӨРЧИЛ АРИЛГАХ ТУХАЙ

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд тодорхойлсон Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Баянхонгор аймгийн Бөмбөгөр сумын Засаг даргын 2022 оны жилийн эцсийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

Бөмбөгөр сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн аудитаар өгсөн Төсвийн тухай хуулийн 54 дүгээр зүйлийн 54.5 дахь заасан бүрэлдэхүүн хэсгээр тайлбар гаргаж ирүүлээгүй, сумын санхүүгийн албаны дарга татварын байцаагчтай тооцоо нийлж, аймгийн Татварын хэлтэст татварын мэдээг үнэн зөв мэдээлэх, төсөвт байгууллага, сангуудад тавих дотоод хяналтыг сайжруулах зөвлөмжүүдийг бүрэн хэрэгжүүлээгүй, тайлант онд дээрх зөрчлүүд давтагдан гарсан байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 54 дүгээр зүйлийн 54.5.4 дэх "54.5.Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан нь дараах бүрэлдэхүүн хэсэгтэй байна: хөтөлбөр, арга хэмжээнд зарцуулсан төсөв, хүрсэн үр дүн, түүний танилцуулга /хөтөлбөрийн гүйцэтгэлийн биелэлт, бодлогын зорилтын хэрэгжилт, түүний үр нөлөөнд хийсэн дүгнэлт, хөтөлбөрийн хүрээнд хэрэгжүүлсэн хөрөнгө оруулалтын арга хэмжээний биелэлт, тасарсан бол шалтгаан/", Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.4.5 дахь "Нягтлан бодох бүртгэлд дараах зүйлсийг заавал бүртгэнэ: бүх орлого;", Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.3 дахь "Шалгагдагч этгээд болон холбогдох бусад албан тушаалтан нь энэ хуулийн 20.2-т заасан зөвлөмжийн хүрээнд хэрэгжүүлсэн ажил, түүний үр дүнг төрийн аудитын байгууллагаас тогтоосон хугацаанд мэдэгдэнэ" гэснийг зөрчсөн байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1 дэх "Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох,

005040398

D/2023-ASH

давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө”, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторовын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан “Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам”-ын 4 дүгээр зүйлийн 4.2.1.10 дахь “Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчил, түүнийг арилгахаар өгсөн зөвлөмжийг хугацаанд нь хэрэгжүүлээгүй бол албан шаардлага өгнө” зэргийг үндэслэн **ШААРДАХ нь:**

1. Төрийн аудитын байгууллагаас өгсөн зөвлөмжийг бүрэн хэрэгжүүлж, зөрчлийг арилгах
2. Төсөвт байгууллага, сангийн нягтлан бодох бүртгэлд тавих дотоод хяналтыг сайжруулах

Аудитаар өгсөн албан шаардлагын биелэлтийг, холбогдох нотлох баримтын хамт 2023 оны 06 дугаар сарын 02-ны дотор Баянхонгор аймаг дахь Төрийн аудитын газар¹-т ирүүлэхийг Баянхонгор аймгийн Бөмбөгөр сумын Засаг дарга М.Баярсайхан, санхүүгийн албаны дарга Б.Нарангэрэл, татварын байцаагч Ц.Мөнхжаргал нарт хариуцуулав².

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН³:

БАЯНХОНГОР АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН
ГАЗРЫН ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР

АХЛАХ АУДИТОР

Б.МӨНХБАТ

Б.ДОЛЖМАА

¹ Монгол Улс, Баянхонгор аймаг, Баянхонгор хот, 1 дүгээр баг, Нутгийн удирдлагын ордон. Утас: 7044-2584

² Төрийн аудитын тухай хуулийн 16 дугаар зүйлд заасан этгээд, хүчин төгөлдөр болсон албан шаардлага, төлбөрийн актыг хугацаанд нь биелүүлээгүй, аудитын үйл ажиллагаанд саад учруулсан, санхүүгийн тайлангийн аудитаар сөрөг дүгнэлт авсан, хуулиар хориглосон үйл ажиллагаа явуулсан, албан үүргээ биелүүлээгүй, албан тушаалын бүрэн эрхээ хэтрүүлсэн нь аудитаар илэрсэн бол тухайн албан хаагчид сахилгын шийтгэл ногдуулах үндэслэл болно.

³ Захиргааны ерөнхий хуулийн 94 дүгээр зүйлийн 94.1 “Захиргааны актыг энэ хуульд заасан журмын дагуу мэдэгдсэнээс хойш 30 хоногийн дотор гомдлыг хянан шийдвэрлэх захиргааны байгууллагад гаргана.”